

Af en forsvunden Bys Saga

Af S. TH. CHRISTENSEN LAUG.

HAVETS NEDBRYDNING af Kysten og Sandflugtens Ødelæggelser har gennem Aarhundreder sat sine triste Spor langs Jyllands Vestkyst, ikke mindst paa den ca. 2 Mil lange Kyststrækning fra Thyborøn til Lodbjerg, som udgør det gamle Agger Sogn, og hvor nu kun Thyborøn, Ø. og V. Agger Byer er tilbage, mens Havet i de sidste 200 Aar har opslugt de fem Smaabyer Toft, Nabe og Bolm i Syd og Nørre og Sønder Aalum i Nord. Det maa dog bemærkes, at der af Vester Agger kun er levnet 3-4 Huse. Sidst gik Sønder Aalum til Grunde, de sidste Huse her nedreves og flyttedes til Ø. Agger omkring Aarhundredskiftet. Her skal fremdrages nogle Træk fra dette gamle Bosteds to sidste Aartier, altsaa fra Firserne og Halvfemserne, af en, der levede sine Barneaar her i dette Tidsrum.

Da Sønder Aalum maatte give op.

Omkring 1880 udgjordes Aalum af 16-17 Huse, hvoraf 5-6 var i truende Nærhed af Havbakkerne. Medens Byen saa sent som i Aarhundredets Midte, da Søsterbyen Nørre Aalum bukkede under, laa gemt bag høje Klitbakker i Vest, var disse Bakker ved 1880 skredet i Havet paa nær et Par Stykker, der Syd og Nord for Byen sprang frem af de lave Klitter som et Par Bastioner, hvis Stilling dog var stærkt truet. For den sydlige, høje Klitbakkes Vedkommende drejede det sig om den østligste Udløber af det Højdedrag, hvorpaa den i 1839 nedstyrkede Agger gamle Kirke laa, og i hvis Nærhed ogsaa Agger gamle Skole fandtes, til dens Time slog i 1882, da den maatte gøre Kirken Følgeskab og retirere østerpaa. Naar den nordlige høje Klitbanke endnu en Del Aar stod som et stærkt Støttepunkt for den lille By, skyldtes det, at der her fandtes den sydligste af tre massive Høfder, der var en Forstudie og en Begyndelse til den Sikring af Kysten, der senere tog fast Form, først paa Thyborøntangen og siden, i første Tiaar af dette Aarhundrede, paa Aggertangen. Til Uheld for Aalum blev de nævnte tre Høfder uden den nødvendige Vedligeholdelse overladt til deres Skæbne, og da de omsider omkring 1890 gav efter, var ogsaa Aalums Skæbne beseglet. Høfdebygningen paa nordre Tange blev sat forsent ind, til at Aalum kunde reddes. Her skal nu gives nogle Billeder fra Dagliglivet i Aalum i Firserne.

VED FLADESØ.

Aalum, min Barndoms Kongerige! Du laa der saa trygt i Læ bag lune Klitbakker, spejdende forhaabningsfuldt ud mod den store Verden i Syd, med Havet som den barske Skildvagt ved din venstre Side, det urolige Hav, der altid var parat til at slaa paa Stortromme, naar Vestenstormen bød op til Dans, sendende de hvide Skumflager ind over Bakkekammen, men hvis Harpe, naar Stormen tav, ogsaa kunde finde Udtryk for blide, fredelige Stemninger, som de, der huses i et Menneskebryst, der fandt Ro efter

udstaaet Angst, Fortvivelse eller lignende Sindsoprør. - Lidet drømte du, min Barndomsby, i hine Aar om den Udsettelsens Dom, der svævede over dine Klitbakker og Enge, dine Huse og Agre. Hellere spejlede du din sommerlige Ynde i Fladesøs Vandspejl, Fladesø, der fra venstre Side indbydende strakte sig mod dig som en Moder, der ømt fortroligt strækker Haanden ud for at drage Barnet ind til sig. - Og hvilken Adgang til fornøjelig Leg og Sport var der ikke langs Søbredden, ved Kanalen og Diget, der indrammede Søen, og paa de tilstødende Engdrag!

Oprindeligt var der fri Adgang til at drive Fiskeri for de Beboere, der havde Mark eller Klitret ved Søen, og dette Ferskvandsfiskeri var slet ikke noget ringe Aktiv for Aalum. Men i Treserne i forrige Aarhundrede, da Udtørring af Søer og Vige kom paa Dagsordenen, skulde der ogsaa eksperimenteres med Fladesø. En Gaardmand fra Egnen, Mads Dam, fik som Udsending fra et Konsortium gjort Beboerne begribeligt, at de vilde staa sig ved at tilskøde Konsortiet Ejendomsretten til Søen for at igangsætte en Udtørring. Man lokkede med, at der vilde blive gode Engstrækninger til en rimelig Leje, saa hver Husstand i Aalum kunde anskaffe sig en Ko og faa Adgang til Sommergræsning og Høslet. Desværre glemte man at sikre sig, at Ejendomsretten skulde falde tilbage til Beboerne, hvis Udtørringen slog fejl. Naa, der byggedes to Maskinhuse paa Taabelsiden, en Kanal blev gravet fra Søen til Fjorden, og Søen blev udtørret. I nogle Aar var der idel Glæde og Tilfredshed med de dejlige Græsarealer, som Søen afgav. Men, ak! Det viste sig, at et Omraade midt i Søen var for bundløst, og at det blev for kostbart at vedligeholde Udpumpningen til Fjorden. Saa opgav Selskabet Foretagendet. Søen vendte tilbage til sin oprindelige Tilstand paa det nær, at en Strimmel Jord Søen rundt paa en ca. 40 Alens Bredde skiltes fra ved en Dæmning. Denne Strimmel Jord skulde saa være den Erstatning, der ydedes Lodsejerne for Afgivelse af deres Ret til Fiskeri i Søen. Det viste sig snart, at dette Stykke Søbund, som man havde forsømt paa forsvarlig Maade at tilsaa med Græsfrø, saa godt som ingen Værdi havde som Græsningsareal. Efter 1925 er Ejendomsretten atter gaaet over til Lodsejerne, som har tilbagekøbt den for en rund Sum, der omtrent kan forrentes ved, hvad Forpagtningsafgiften af Fiskeriet indbringer, medens der paa de mellem Dæmningen og Søen beroende Engarealer om Sommeren kan bjerges adskillige Læs Hø.

Hyrde liv mellem Hav og Sø.

Aalum var en By med Gæslingeopdræt, hvad det meget Vand i Byens Nærhed - Fladesø og Kanalen deromkring - jo indbød til. Ikke saadan at forstaa, at det just gav Penge i Kassen; men her var et Omraade, hvor den unge Generation kunde finde nyttig Beskæftigelse, og der var haardt Brug for at udnytte enhver nok saa ringe erhvervsmæssig Chance. Hvis Læseren ikke selv har

prøvet at vogte en Gaaseflok, saa ved han ikke, hvor drilske saadanne befjedrede Medskabninger kan være, hvor de med Gasen i Spidsen ligefrem kan more sig med at stikke til Søes for saa at lande paa et Gebet, hvor de absolut ikke maatte lande, og hvor de sandsynligvis vilde blive "taget i Hus". Dette betød, at de kunde afhentes hos en Mand i Taabel eller Tolbøl mod Erlæggelse af et til Flokkens Antal svarende Pengebeløb, og det var man jo ikke saa forhippet paa at blive præsenteret for. Havde man saa hentet Flokken tilbage og i retfærdig Harmen travet den saa træt, at den var nødt til for en Stund at unde sig Hvile, ja, saa var det jo bare for at samle Kræfter til det næste Fremstød en halv Time senere! Nej, for en Gaasehyrde var Sommeren først reddet, naar Bærtiden gik ind; for saa kunde man lade Flokken om selv at finde sin Vej ud i Klitten, hvor den forlystede sig til ud paa Eftermiddagen, og hvor den fik tilstrækkelig Motion ved at trave op og ned ad Klitbakkerne for at lede efter Sortebær. Naar den saa blev hentet hjem, var den sædvanligvis nogenlunde medgørlig. Rigtig Ro i Landskabet blev der dog ikke, før Gaaseopkøberen havde været der og købt Avlen op til omgaaende Levering og til en Pris, der svingede lidt omkring tre Kroner pr. Stykke. –

Saa var Koen dog anderledes reel at have med at gøre; den vidste man, hvor man havde, naar da ikke Bremserne var paa Spil. Af Køer var der dengang i Aalum siger og skriver to, flere var der heller ikke Græsning til paa Engen ved Søen, da en Del af Arealet benyttedes til Høavl, som ogsaa skulde give Vinterfoder til Byens Faar, og af Faar havde de fleste Hjem nogle Stykker. At passe de tøjrede Faar var en tiltalende Bestilling, man havde den Fornemmelse, at Faarene skønnede paa det, naar de fik en god Pasning, og Lammene var jo altid morsomme at omgaa. Nogle af Beboerne lod deres Faar strejfe frit om i Klitten, hvad der jo var adskilligt nemmere end at holde dem tøjrede. Een Dag om Aaret maatte dog alle løsgaaende Faar indfanges, nemlig naar Dyrslægen fra Hurup indfandt sig for at "brændemærke" dem, vistnok som en Slags Beskyttelse mod smitsom Klovsyge. Forud herfor gik den vilde Jagt over Brinker og Bakker for at indfange de særligt frihedselskende Eksemplarer, som absolut ikke vilde give sig godvilligt. Særligt husker jeg et enkelt Dyr, Karen Marie Andersens sorte Faar, fordi dets Løb over Klitbakkerne var noget enestaaende i Hurtighed og Elegance, og fordi det mødte ethvert Forsøg paa at indfange det med beslutsom Trods. Man var ikke lidt sejerstolt, naar man endelig havde rendt den sorte Løber træt og faaet den indfanget. –

KLITTEN,

der begrænsede Aalum mod Nord, var i en 2-3 Kilometers Udstrækning Fælleseje for Aalums og enkelte af Vester Aggers Beboere. Det var Hjelmens og Lyngens fattige Rige, og dog et Aktiv, ikke alene som et Stykke interessant Natur, men ogsaa ved den Adgang til Føde for Dyr og til Brændsel i Husholdningen, som den bød paa. Med Lyngle bearbejdedes Lyngvegetationen, og Mænd - eller hellere Kvinder - kunde i Sommerens Løb fragte adskillige Læs Lyng hjem paa den Maade, at de tog en Dragt saa stor som et lille Hølæs paa Ryggen. Om Efteraaret mødte man Mand af Huse til Klitarbejde for ved Oprykning af Hjelme og ny Tilplantning paa udsatte

Steder at bøde paa de værste ødelæggelser, som Sandflugten i Aarets Løb havde afstedkommet. Siden havde man Lov til en Dags Bjergning af Klittag, som fældedes med Le, hvor det groede frodigst inden for det fredede Klitbælte. Det knastørre Klittag var ligesom Lyngen et fortrinligt Materiale til at fyre med under Trefoden i den aabne Skorsten eller til at hede Bagerovnen med. –

Sidst paa Sommeren stod det paa Bærplukning i Klitten: Blaabær og Tranbær. Var man rigtig rap paa Fingrene, kunde der i heldige Tilfælde ved en Dags Plukning godt bjerges en Spandfuld Bær, og de var meget efterspurgt oppe i Landet, hvor de let afsattes, ganske vist til den beskedne Pris af 12-15 øre pr. Pot.

I Aalum Klit var det kun paa den saakaldte Træholm Slette, at der voksede videre med Blaabær. Helst skulde man ind paa Lodbjerg Klits Omraade, og det var, forstaaeligt nok, ikke altid lige velset fra Lodbjergboernes Side. Træholm bar forøvrigt sit Navn, fordi der her i gamle Dage fandtes en Skov, som omtales i Troels Lunds "Dagligt Liv i Norden". Paa Stranden derud for var den sorte Skovbund afdækket under et flere Meter højt Sandlag, og mellem dette og Tørvemassen rislede klart Kildevand frem. Her og andre Steder paa Stranden, hvor Tørvejorden var afdækket, var der Lejlighed til at skaffe sig et ret godt Brændsel til Vinterfyring; men det var et besværligt Arbejde først at drage den vaade Tørvemasse frem, derefter at fragte den det første Stykke Vej i en Pram for siden at bære den op paa Havbakken i Rygkurv og saa faa den kørt det sidste Stykke Vej.

FISKERJERHVERVET

gav Beskæftigelse Aaret rundt. I mit Hjem, hvor der holdtes Karl til at passe Havbruget, drejede det sig ikke blot om Forberedelsen til de daglige Fisketure med at sætte Agn paa Kroge, sprede Garn ud til Tørring, holde Redskaberne vedlige o. s. v., men Fader selv havde det særlige Arbejde at passe, at han tog mod Fangsten fra en Del Baadlaug og ekspederede den som Forretningsfører for Købmand C. B. Andersen i Krik. Lang Tid før Baadene kom ind, stillede han paa Pladsen paa Havbakken, hvor han uden saa meget som et Skur til Læ og i alskens Vejr tog sin Tørn med at ordne Emballagen, med Vejning, Rengøring og Pakning samt Læsning paa Vogn af den indbragte Fangst, der som Regel gik til Hamborg. Der kunde dog indtræde saakaldte "Stoppedage", som Købmanden havde betinget sig, naar Markedet var overfyldt. Saa maatte Fiskerne selv beholde Fangsten, eller ogsaa kunde den, naar det drejede sig om Torsk, tilberedes som Tørfisk til senere Salg paa Junimarkedet i Hurup til en Pris af 5 Kr. pr. Lispund. At skære Torsk op og rense dem, udført som udendørs Arbejde ved Vintertid, var en Bestilling for haardføre Kvinder med et godt Haandelag og megen Rutine. Den flækkede Torsk kunde hobe sig op ved vort Hjem i hele Stakke, der i Dagevis maatte passes: spredes ud om Morgenen, vendes i Dagens Løb og samles ind om Aftenen, og det var noget, den yngre Generation kunde hjælpe ved. Paa en Tid, da Telefonen endnu ikke rigtig var taget i Brug ved Erhvervet derude, var det desuden mit Job at løbe med Besked til Købmanden i Krik, naar Baadene var kommet i Land. Taksten for en saadan Tur

var, naar den engang imellemhonoreredes, 25 øre. - Prisen, som Fiskerne opnaede for Fangsten, var dengang særdeles beskedent: 4 à 5 øre pr. Pund Torsk, og saa var det endda en meget problematisk Forretning for Købmanden; han endte faktisk med en Fallit paa Grund af stadige Tab paa Fiskehandelen. -

Forholdene for Fiskernes Erhverv var dengang mere primitive, end de er nu, og bød ogsaa paa større Strabadser. Motor kendtes ikke, Baadene var nok i Reglen seksmands Storbaade, men uden Dæk og mindre af Bygning end Nutidens og derfor heller ikke saa sødygtige. Det kunde være et haardt Slid i Timevis at trække i Aarerne for at naa Land, naar Vind og Strøm var imod. Erhvervet frembød ogsaa større Fare for Forlis. Et saadant indtraf den skæbnesvangre 21. November 1893, ved hvilken Lejlighed Aalum faktisk fik Dødsstødet, idet kun to Mand af Byens erhvervsdrivende Fiskerbefolkning blev sparet; den ene, Peder Mikkelsen, var ude og naaede frelst i Land, den anden, Villads Pedersen, undgik kun at dele sine Kammeraters Skæbne, fordi han den Dag var sygemeldt. Min Fader, der i Aarevis havde lidt af en tiltagende Brystsvaghed, havde dog Vinteren før været med i Baaden som udøvende Fisker; men det var mere, end han kunde svare til, og i Løbet af Sommeren ebbede Kræfterne mere og mere ud. For ham, hvis hele Liv og Virke havde været som en Lovsang til Arbejdets Pris, var det særlig smerteligt at være tvunget til Uvirksomhed; dog, aldrig kom der et klagende Ord over hans Læber. Men hin Dag, da jeg stod for ham i Stuen for at fortælle om hans Bysbørns og Fællers tragiske Endeligt, da trillede Taarerne paa hans Kind, og tre Uger senere fulgte vi ogsaa ham til Graven. -

Om Strandinger.

Selv om de fleste Strandinger paa denne Kyst indtraf sydligere, nemlig i Øster Agger Strand, husker jeg dog et Par Strandinger i Aalum Strand, som her skal omtales. En Efteraarsdag i Midten af Firserne grundstødte en tysk Galease ved Træholm i min Faders Strandlen. Det skete meget tidlig Morgen, og Fader og en anden Mand fra Byen var de eneste Folk paa Stranden; men da Skibet var kommet helt ind i Havstokken, lykkedes det dem at bjerge Besætningen, der udgjorde fire Mand. Skibet hed "Gesina Adelina", det var fra Østfriesland paa den tyske Nordsøkyst og var ladet med Kul til Krik. Det skulde have taget Thyborøn Kanal, men havde i Mørket forfejlet sin Kurs. De fire Mand fordeltes i vort og Naboens Hjem. Kaptajnens Ophold blev af ret lang Varighed, hvorfor Afskeden da ogsaa faldt ham saa tung, at han græd, maaske ogsaa fordi der var det særlig tragiske ved hans Forlis, at det slog ham ud, eftersom han havde sat Skib over Styr et Par Gange før, og han derfor ifølge sit Hjemlands Lov ikke mere kunde faa Førings af Skib betroet. En anden Stranding indtraf nogle Aar senere omtrent paa samme Sted, men det var et saakaldt "dødt" Skib, d. v. s. uden Folks Medfølge. Dette Skib sloges i Stykker ved Grundstødningen mod Stranden, og Lasten, der bestod af Planker og Brædder, kastedes Hulter til Bulter ind paa Stranden. Det blev til adskillige Arbejdsdage for Bjergerne og en rigtig Auktion. -

ARBEJDE VED SKIBSVRAG

kunde jo af og til forekomme og var en kærkommen Anledning til at supplere den magre Indtægt ved Fiskeriet, og saa kunde det desuden gaa ind som Lejlighedsarbejde. Med Forhamre dreves de store Jernnagler ud af Vraget, og med Økser og Brækjern brødes de svære Planker løs. Hejseværk, Taljer og Haandspager toges i Brug, og naar det hele var skilt ad og bragt ovenfor Havbakken, averteredes det til Auktion. Ved en enkelt Lejlighed, da der i længere Tid ingen Strandinger havde været at arbejde ved, opkøbtes i Norge et stort, gammelt Skib, "Argos". - Nogle Mænd rejste til Norge og hentede Skibet, der blev sat ind paa Stranden Syd for Byen, hvorefter man gik i Gang med Ophugningen. -

Men ogsaa Skibsvrag paa Havbunden kunde der fremdrages Værdier fra, og her satte det Dykkerselskab ind, som min Fader var Formand for: Dykkeriet "Valhal". - Vi havde i vort Udhus opmagasineret den behørig Dykkerdragt og et Maskineri, som brugtes ved en saadan Lejlighed, ligesom der i en Klitbrink var nedgravet en Portion Dynamit til Brug ved Vragsprængning. Selskabet raadede over en stor, fladbundet Baad, hvor Maskineriet kunde anbringes. Det var et Pumpeværk, der kunde bruges til at pumpe Luft ned til Dykkeren. Med særlig Respekt betragtede vi Børn den store Dykkerhjelme, der kunde skrues fast paa Dragtens Skulderparti, og de store, tunge Sko, der var forsynede med Blysaal. - At være Dykker var en farlig Bestilling, som krævede Mod og Raadsnarhed. Engang var det da ogsaa lige ved at gaa galt, idet Dykkerens Hue, som han bar under Hjelmen, kom op til Vandoverfladen, medens Dykkeren var nede. Hjelmen havde formentlig under et for stærkt Luftpres løsnet sig fra Dragten, og Dykkeren (John Villadsen) var mere død end levende, da man hurtigst muligt fik ham halet indenbords. -

EN STRANDAUKTION I FIRSERNE.

Før Redningsmandskabet overtog Hvervet med at afpatrouillere Stranden i Vintermaanederne, var det Strandfogderne, som passede det baade Vinter og Sommer. Sammen med tre Kolleger passede min Fader, Søren Christensen, en Kyststrækning paa ca. ½ Mil. I Stormvejr og Taage holdt de Udflugt efter Skibe paa Søen, til daglig sørgede de for Opbringning og Hjemkørsel af ilanddrevet Gods, som siden stabledes op i Nærheden af vort Hus og her afgav en herlig Legeplads for mig og mine Søskende og Byens øvrige Børn. Nye Planker og Brædder, store Bjælker, Ege- og Fyrrestaver, Fiskekasser fra engelske Trawlere og et Mylder af større og mindre Vragstykker hobede sig op til en anelig Stabel i Løbet af Efteraar og Vinter. En af de første Dage i April indtraf saa den aarlige Forstrandsauktion, der var en af Aarets store Dage, lige spændende for store og smaa. I Dagene forud havde Strandfogderne travlt med at lægge Godset ud i Rækker, sætte Numre paa og skrive Katalog over det. Dagen før rejste Kromanden sit Telt uden for vort Hus, og inde i Huset havde Moder travlt med at sætte Stuerne i Stand til at tage mod de mange fremmede.

Auktionsdagen oprandt. Klokkeren 10 tog den sin Begyndelse; men længe før strømmede Folk til fra en vid

Omkreds, de fleste var gaaende, enkelte kom i Arbejdsvogne, Cykler var endnu ikke kommet i Brug dengang. Sidst kom en Stadsvogn med Honoratiores, der bestod af Herredsfuldmægtigen og Skriveren, den belevne og elskværdige Hr. C. Petersen, undtagelsesvis ogsaa Herredsfogden, den myndige Hr. Jansen. -

Kagesælgersken Juliane var naturligvis ogsaa mødt med sin største Kagekurv, og de store, velsmagende Femøres "Jødekager" og de lidt mindre, men fuldt saa lækre "Snitter" - Forløbere for vort Wienerbrød - fandt rivende Afsætning. Lad mig heller ikke glemme Jens Christian. Det var en stakkels aandssvag fra det nærliggende Vester Agger. Han gik paa Tærne og kunde kun fremstamme enkelte Ord. Til daglig kom han ikke ret mange Alen fra Huset, hvor han hørte hjemme; men den Dag mødte han op med den øvrige Mængde, og øjnede han en Bekendt, som saa lidt mildt til ham, klarede hans forstyrrede Træk op til et stort Barnesmil, alt mens han med Velbehag fortærede den Femøreskage, der for ham var Indbegrebet af den største Livsnydelse. -

Ude paa Pladsen gaar Auktionen livligt fra Haanden. Der er god Købelyst. De fleste vil gerne sikre sig en Dyrge Vrag eller en halv Snes Fiskekasser. Haandværkere og Gaardmænd fra Oplandet er især Liebhave til Gavntømmer af enhver Slags, de gaar og maaler Tømmerets Dimensioner, før Numrene raabes op. Fuldmægtigen forstaaer den Kunst at vænne Publikum til at være lidt raske i Vendingen, og Hammerslagene falder hurtigt efter hinanden, medens Skriveren lige saa hurtigt noterer Navne og Priser. -

Inde i Teltet gaar Forretningen ikke mindre strygende. Bekendte søger her sammen og drøfter over Kaffeputchen gammelt og nyt eller slaar en Handel af. Snapsene - Brændevin eller Rom - var billige, Passiaren bliver livlig og højrøstet, en enkelt kunde vel ogsaa blive lidt omtaaget, men det var Undtagelsen; godt Humør var det, der kendetegnede et saadant Stævne. -

Inde i Huset, hvor Moder den Dag havde Lov til at skænke Kaffe ud, er der ligeledes stor Søgning. Her bænker man sig i broderlig Forstaaelse lige fra Arbejdsmanden og Fiskeren til den rige Trælastgrosserer, der heller ikke savnes en Auktionsdag. -

Ved Middagstid eller lidt senere er det sidste Nummer solgt, det er gerne en Masse tomme Flasker eller maaske en havareret Skibsbaad. De allerfleste Folk tiltræder Hjemturen eller begiver sig til en Naboby, hvor der er Eftermiddagsauktion. Forinden styrker Fuldmægtigen og hans Skriver sig ved en solid Middag, som Moder serverer

for dem og enkelte andre indbudte i "Vesterstuen". Endnu et Stykke ud paa Eftermiddagen er der Gang i Kaffesalget inde og ude, mens Folk med Hestevogn - eller med Trillebør - har travlt med at fjerne et og andet af Auktionsgodset. I Løbet af de nærmeste Dage er Pladsen helt rømmet. Nu vil Auktionsregningerne snart indfinde sig. -

Apropos Auktionsregninger: I en Tid, da Bifortjenester var sjældne at opdrive og som Regel ogsaa sparsomt lønnede, prøvede Sognets Lærer - der i øvrigt var højt værdsat derude - at forbedre sine beskedne Indkomster ved at tage Akkord paa at skrive Herredsfuldmægtigens Auktionsregninger for en ganske ringe Betaling, saa vidt jeg erindrer for en Øre pr. Stk. Det skulde han jo ikke blive fed af. Efter et Par Aars Forløb gav han da ogsaa denne Hyre fra sig og kastede sig i Stedet for over Politikken som Fritidsbeskæftigelse. Det slog bedre an. Efter en halv Snes Aars ihærdigt Slid med Agitation og Vælgermøder naaede han at blive indvalgt i Folketinget, hvor han var med til i 1908 at gennemføre en Lærerlønningslov, som bragte en ret beskeden, men haardt tiltrængt Lønforhøjelse, samt en god Revision af Sygekasseloven; han var nemlig en Mand, der kunde og vilde noget.

- - -

Ja, det var dengang. Forhold og Vilkaar har ogsaa der Vester ude skiftet siden da, til Tider jævnt, til andre Tider brat, som vi ikke mindst de sidste seks, syv Aar har oplevet det, da Agger Sogn har maattet holde særlig haardt for som Objekt for den tyske Invasions Vandalisme og Eksperimenter.

- - -

Ved at betro Aarbogen foranstaende Træk fra mine tidligste Erindringer fra det nu forsvundne Aalum har jeg gerne villet sætte denne min Fødeby et Minde. Det synes jeg, den fortjener, naar man tager i Betragtning, at med den er faktisk et lille Stykke Danmark slettet af Kortet, en Boplads dukket i Havet, hvis Eksistens med temmelig stor Sikkerhed kan føres tilbage til vort Lands tidligste Bebyggelse i Oldtiden.

Struer, Februar 1946.

(Kilde: Historisk Årbog for Thisted amt 1946, side 315-329)